

Udvalget antager derfor, at, skøndt det aldrig vilde tilraade, at en saadan Fabrik anlægdes for Statens Regning, vilde det dog nu, da den allerede eksisterer og i en Række af Aar har været drevne, samt leverer et Product, Militair-Statens, saavidt vides, er vel tilfreds med, og det til Priser, der, efter den usfuldstændige Kundskab, Udvalget har kunnet forskafe sig herom, ikke antages at være højere, end lignende Varer paa anden Maade vilde koste, finde Betænkelse ved at anbefale dens Afhændelse, naar ikke andre vigtige Hensyn gjøre dette tilrådeligt; men, er dette Tilfældet, maa Krigsministeriet, efter Udvalgets Mening, finde sig i, at dens Fornødenheder tilveiebringes paa den Maade, der passer Staten bedst.

Hvis altsaa Staten, deels til Landmilitair-Statens, deels til Sø-Statens og deels til Fangerens Beklædning, havde Brug for Alt, hvad der kunde tilvirkes saavel paa Udsæd. Fabrik som i Straffe-Anstalterne, vilde Udvalget ei være utilbøieligt til at anbefale, at der for Statens Regning arbejdedes paa alle disse Steder, det vilde i det Mindste ikke tilraade, under nærværende vanskelige Forhold i Statsstyrelsen, at skynde paa denne Forholdsregels vedblifflige Sværfsættelse; men, da dette ikke er Tilfældet, og Udsalg for Statens Regning, saavidt muligt, ikke bør finde Sted, som udelæggende deels for Staten selv og deels for den private Industri, maa altsaa en Indskrænkning finde Sted, og, da Udsæd. er en frivillig Fabrik, som Staten kan lade være at drive, medens Fabrikerne i Straffeanstalterne ere Statens, saa at sige, paatvungne, er det ligesom, at, hvis de sidste kunne tilveiebringe, hvad Staten behøver, eller i alt Fald den største Deel deraf, maa den frivilligt drevne Fabrik ophøre at drives for Statens Regning og altsaa søges afhændet paa saa fordelagtig en Maade som muligt.

Hvad der bliver Spørgsmaal om, er altsaa, om Straffeanstalterne ere, eller i alt Fald kunne blive i Stånd til at præstere hvad der behøves til offentligt Brug og derhos præstere det i ligesaa gode Varer som de, der nu leveres fra Udsæd., samt endelig, om Noget vindes

for Staten ved til dem at overgive denne Fabrikation.

Forinden Udvalget gaar over til disse Spørgsmaals Besvarelse, maa det imidlertid tillade sig at forudsikke nogle Bemærkninger, som antages at maatte have en væsentlig Indflydelse paa Besvarelsen.

Krigsministeren har vel ved forskjellige Leiligheder angivet, at det aarlige Forbrug til Armeen af Klæde og Kirsat er fortiden omtrent 110,000 Alen, men dette hidrører fra særegne Omstændigheder.

Han har selv udtalt i Folkethinget den 29de Juni 1853 (Rigsdagstidenden S. 524), at det aarlige Forbrug til den planmæssige Styrke er, efter Munderingsreglementerne, 63,414 Alen, og, naar hertil lægges c. 10,000 Alen for Søetaten og de vestindiske Tropper, bliver det hele ordinære aarlige Forbrug 70 à 80,000 Alen.

Ministeren har endvidere oplyst, at Udsæd. leverer fortiden 90 à 110,000 Alen Klæde og Kirsat aarlig; altsaa noget mere end der sædvanlig vil bruges i Fredstid, og som en Folge deraf maa Fabriken, naar de ordinære Forhold igjen indtræde, indskrænke Fabrikationen, hvorved det Klæde og Kirsat, som tilvirkes, bliver forholdsmaassigt dyrere, end det vilde blive, naar der fabrikeredes Alt, hvad der efter den Arbeidskraft, som haves, kunde fabrikeres, idet de almindelige Udgifter til Opfynd, Maskiner, Anlægscapitalens Forrentning osv., maae ligesom paa et mindre Dvantum, end der, uden at disse Udgifter forøgedes, kunde fabrikeres, og det synes saaledes, som Fabriken endog er for stor anlagt til Forbruget i Fredstid; og altsaa, naar den drives, aldeles vil udelukke saavel Straffeanstalterne som de private Fabriker i Landet fra al Deeltagelse i Leverance til Landmilitairstaten, hvoraf igjen følger, at der paa ingen af disse Steder tilvirkes det Slags Varer, som Armeen forbruger, og som ere af en anden Bessaffenhed end den, der ellers bruges i Landet, idet, som en Klædefabrikant vistnok meget rigtigt bemærker: „denne Fabrikation banner Overgangen fra Hønsflidsproductionen til den egentlige Klædefabrikation, og saaledes udgjør en Vare, som